

"מפרי הארץ"

"פרשת לוי"

"וַיֹּאמֶר ה' לְלֵוִי בְּאֶתְנֶה וְכָל-בֵּיתְךָ אֶל-הַתְּבָה כִּי אֶתְךָ רֵאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה"

"אתך ראיתי צדיק לפני"

רש"י: כי אותך ראיתי צדיק - ולא נאמר צדיק תמים. מכאן שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו.

אבן עזרא: ויאמר ה' - דבר השם עמו במלאותו מצות המלאכים, וצוהו שיבא אל התבה, והטעם - שילך אל מקום התבה. כי תקן אותה בסתר והסתיר הסוד מכל האדם. וטעם בדור הזה - כי אין ראוי שימלט בדור הזה זולתך שאתה צדיק.

רד"ק: ויאמר ה' לנח - אמר לו שיכנס לתבה קודם בא המבול. כי אתך ראיתי צדיק לפני - וראוי לך שתמלט אתה וכל ביתך מן המבול כדי ליישב את העולם.

רמב"ן: ויאמר ה' לנח - הודיעו השם, כי במדת רחמים ימלט אותו ואת ביתו ויחיה מהם זרע לדורות, וזה טעם לחיות זרע על פני כל הארץ (להלן פסוק ג), כי מתחלה אמר להחיות אתך (לעיל ו ט). ורמז לו עתה במדת רחמים על הקרבן, להודיע אותו שישעה אל קרבנו, ובזכות קרבנו יקיים העולם ולא יכרת עוד מפני מי המבול. ועל כן מזכיר בו השם המיוחד, כי בכל ענין הקרבנות לא יזכיר "אלהים", כאשר אזכיר (ויקרא א ט) בהגיעי לשם בעזרת השם.

בא אתה וכל ביתך אל התיבה - עשה נח את התיבה ימים רבים קודם המבול, וכאשר קרב עת המבול בחדש השני בעשור לחדש, חזר וצוהו שיבא הוא וכל ביתו בתיבה. הוא שאמר לו בראשונה (לעיל ו יח) אתה ובניך ואשתך ונשי בניך. והודיעו כי בזכותו לבדו ינצלו, שלא אמר "אתכם ראיתי צדיקים לפני". וצוה שיקח הוא ויביא מן הבהמה הטהורה ומן העוף הטהור שבעה שבעה. והודיעו יום המבול שבו יבא אל התיבה. וכן עשה, שבעצם היום זה בא נח (להלן פסוק יג).

וזהו טעם מפני מי המבול (להלן פסוק ז). ורש"י כתב אף נח מקטני אמנה היה ולא נכנס לתיבה עד שדחפוהו המים. ולשון בראשית רבה (לב ו) מחוסר אמנה היה, אלולי שהגיעו מים עד קרסוליו לא היה נכנס לתיבה. אם כן יאמר, שלא נכנס שם עד שגברו המים וכסו פני כל הארץ וראה כי יטבע.

חזקוני: ויאמר ה' ויאמר קמא זה מדת הדין אבל האי דמישתעי ביה בהצלה כתיב ביה מדת הרחמים.

פירוש הריב"א: ראיתי צדיק. ולא נאמר צדיק תמים מכאן שאומרי' מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו כפרש"י. והקשה ר' מרדכי בר' נתן מההיא דבבא בתרא אמר ר' יוחנן גדול שנאמר באיוב משנאמ' באברהם. דאלו באברהם כתוב כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ואלו באיוב כתיב איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע. ולפרש"י מאי מייתי דלמא משום דגבי אברהם היה בפניו ולגבי איוב שלא בפניו.

כלי יקר: מה שלא נאמר צדיק תמים לפי שנאמר תמים היה בדורותיו. רצה לומר כמה דורות עברו על נח והיה תמים בכולם רצה לומר היה עומד במצב אחד בצדקתו על כן אמר כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, כי מה לו להזכיר מה שהיה תמים גם בדורות ראשונים כי הצלתו תלויה באשר הוא שם בדור שעומד בו ומה שעבר עבר. ולפי מה שכתבתי למעלה שתואר תמים הוא כנגד הזנות, וצדיק שלא היה גוזל אלא היה מצדיק משלו ונותן ולא נחתם גזר דינם כי אם על הגזל על כן אמר כי אותך ראיתי צדיק, על כן אין אתה בכלל חתימה זו. והזכיר צדיק לפני כי דור המבול גזלו פחות משהו פרוטה וצדקו בדיונים אבל מכל מקום לא יצאו נקי בדיני שמים אבל אתה צדיק גם לפני כי לא לקח משל אחרים אפילו פחות משהו פרוטה.

משך חכמה: כי אותך ראיתי צדיק (לפני בדור הזה). עיקר הנסיון של כל הנבראים היה ההסתפקות, וקבלת מרות מנח ובניו. כן נסיון של נח היה העמל והסבלנות לכלכל כל מינים שונים לפי כלכלתם, ולעשות רצונם. וכמו שסיפר שם לאליעזר [בפרק חלק], ולסבול טרדתם, מה שלא ישוער בשכל.

ותמים: פירשו בגמרא (עבודה זרה ו, א) "תמים" - תמים בדרכיו, הוא עניו וסבלן [רש"י]. לכן ידיעת השם יתברך אינו מכריח הבחירה, וידיעת הנבראים מכריח, לכן אם גילה הדבר לנח שהוא "תמים", הלא היתה ידיעתו מכרחת הבחירה והיה מוכרח על הסבלנות היתרה וענותנותו. לכן לא גילה השם יתברך אליו ונשאר על זה בבחירתו, חפשי מההכרח, ולכך גדלה מעלתו, ודו"ק.

"מפרי הארץ"

הלכה

אורוז זויים

א' שאל טל ומטר בין סוכות לז' חשון האם חוזר?

תשובה: הגרש"ז אינו חוזר ובשם החזו"א אומרים שאמר לחזור (עיין סימן קי"ז)

ב' עבר תשעים תפילות או שלושים יום באופן שאין תשעים תפילות בגלל שבת האם חוזר?

תשובה: הכרעת המ"ב שניהם לקולא ולא חוזר (עיין סימן קי"ז)

יורה דעה

א האם מותר לצייר שמש ירח וכוכבים?

תשובה: לשם ציור אסור להתלמד וללמד מותר. (עיין סימן קמ"א)

ב האם מותר לקנות בגדים שיש עליהם ציורים אלו?

תשובה: אם נעשו ע"י יהודי אסור מטעם לפ"ע אם ע"י גוי מותר. (עיין סימן קמ"א)

"ונמצא חן בעיני אלוהים"

אור החיים: ונח מצא חן בעיני ה' פירוש לא לצד מעשיו כי בבחינת החזרה שחזר ה' מבריאת האדם לא יצילנו היותו צדיק ולזה הוצרך לומר מצא חן ולא מחאו. ואין מזה הוכחה לומר כי לא היה צדיק כי הגם שהיה צדיק לא תצילנו צדקתו אלא בחינת החן שהשיג מאמצעות בחינת המצות, כי יש לך לדעת כי יש מצוה שתועלתה היא להמשיך חן על האדם, או בבחינת ג' או ד' מצות ידועות, וה' לא הודיע תועליות המצות לטעם שאמר ז"ל (תנחומא עקב) שירוצו כל העולם לתועליות, וזה נח זכה ומצא חן גם שמו יגיד כן נח חן.

ספר חרדים: (מצוות התלויות בארץ ישראל פרק ד) אם רוצה אדם למצוא חן בעיני ה' לא יכעוס שנאמר ונח מצא חן בעיני ה' ולא פי' למה אלא בשמו פירושו שהיה נח בדבורו ובמעשיו והלוכו כדאיתא במדרש הנעלם לכן מצא חן ח"ן ונ"ח חד הוא לכך תיקנו אתה חונן ברישא על שם כבד את ה' מהונך ר"ל מהדעת שחונך לכווין בתפלה ע"ד דע את אלהי אביך ועבדהו ואין עבודה אלא תפלה ובתחלה דעהו. **ועוד בספר החרדים:** (בהקדמה) ישתדל להישר רבים ביראת ה' ובמצותיו ובמדת השפלות ואז **ימצא חן** בעיני מלכנו יוצרנו זכות הרבים תלוי בו ולשכרו אין קצבה כמבואר בזוהר ויאמרו עליו והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד ויזכה לבן צדיק ומצדיק הרבים כדאמרי בב"ר על אלקנה לפי שהיה משתדל שיעלו ישראל לרגל אמר לו הקדוש ברוך הוא אלקנה אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחנכת אותם במצות זכנו רבים על ידיך אני אוציא בן ממך שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצות הא למדת שכר אלקנה שמואל.

סגסג
"מפרי הארץ"
סימן א' זולק א'

בעניין: הנהגת האדם בבוקר.

ו: במודה אני מה הפירוש בחמלה רבה אמונתך?
תשובה: שהקב"ה מקיים אמונתו להחזיר הנשמות המופקדים בבוקר?

ז: מה הם ו' מצוות תמידיות?

תשובה: אמונה בה' ושאינ שום כוח זולתו לייחדו אהבת ה' יראת ה' לא לתור אחרי הלב דהיינו מחשבת מינות ואעוות העולם הזה.

ח: תיקון חצות מה יותר חשוב המזמורים או הקינות והאם יש מעלה לומר בציבור ובבית כנסת?

תשובה: מזמורים חשובים יותר ויש מעלה יותר בציבור מבבית הכנסת.

ט: איזה לימוד יש לקבוע בכל יום ומדוע?

תשובה: ללמוד בספרי מוסר כי זה התבלין נגד יצר הרע והוא יותר חיוב מלמוד משניות.

י: האם למעשה יש לומר עשרת הדברות ומדוע אינם כתובים בסדור?

תשובה: טוב לאומרם אבל בציבור אסור ולכן לא כתוב בסידור.

א: כשאינ לו נטילת ידיים בתוך ד' אמות – מה עדיף לרוץ או ללכת פחות מד' אמות והאם יש חילוק אם זה בבית או לא?

תשובה: עדיף לרוץ וי"א שכל הבית כד' אמות ואין לסמוך על זה אלא בשעת הדחק.

ב: מי שאין לו מים בלילה ורוצה להשכים היאך ינהג?
תשובה: ינקה ידיו ויברך ברכת התורה וילמד.

ג: עושה מצווה ומלעיגים עליו מה יעשה ומה לא יעשה?

תשובה: יעשה המצווה ולא יתבייש מפני המלעיגים אך לא יתקוטט עמהם.

ד: האם יעשה מצווה בפני גדולים ממנו ובפני קטנים ממנו?

תשובה: עדיף לעשות המצווה שלא בפני הגדולים ממנו אבל בפני קטנים ממנו עדיף לעשות לפניהם כדי שילמדו ממנו.

ה: האם יש להתקוטט עם המלעיגים ועם האפיקורסים עוקרי התורה?

תשובה: בסתם בני אדם לא יתקוטט אבל אם האפיקורסים מצווה לשנאתם ולהתקוטט עמהם ולהפר עצתם בכל מה שיוכל.

בנשיאות מרן הגרש"א שטרן שליט"א

רח' הרב קוק 1 בני ברק 0533107467

kolmoshasofer@gmail.com

mprihaaretz@gmail.com

"מפרי הארץ"

"מבלית הוועד"

מהרב יעקב ליבוביץ שליט"א

יש מצוה דאורייתא בצדק תשפוט עמיתך במקרה שראה משהו ואפשר לשפטו לזכות או לחיוב, מחויב לשפטו לזכות. מבואר בח"ח שלא זה מה שכתוב במשנה באבות "הוי דן את כל האדם לכף זכות" ששם זה רק מידת חסידות ומוסר כי מדובר שם באדם שאינו מכירו מה שאין כן הפסוק מדבר באדם שמכירו כבינוני ומעלה שאז מחויב מדאורייתא לשפטו לזכות.

ידועים דברי רש"י בתחילת פרשת נח שיש שדורשים אותו לשבח ויש שדורשים לגנאי וידועה הקושיה מדוע דורשים לגנאי כשאפשר לשבח? ובענינו הקושיה מתעצמת דלא רק מי התיר לדרוש לגנאי אלא מחויבים לשפטו לשבח. בודאי שנח היה צדיק כמפורש הפסוק שמעיד עליו "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" ועיין בבאור הגר"א בתחילת שו"ע או"ח מה שהביא על מה שכתב בשו"ע שויתיה ה' לנגדי תמיד. עיי"ש.

החת"ס אומר פשט נפלא שנותן כיוון חזק מאד למצוות בצדק תשפוט עמיתך ואומר שרבי יוחנן וריש לקיש הנ"ל הדורשים לשבח או לגנאי לא נחלקו וזה לשונו: ויש לפרש דשניהם אמת ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי בודאי אם היה נח נשאר במדרגת צדקתו בימי אברהם, לא היה נחשב לכלום אבל מסתמא אם בדור הרע הוא היה במדרגה זו של צדקות בודאי אם היה בדורו של אברהם היה נתעלה ויעלה יותר במדרגת תמימותו וצדקותו.

ודברי החת"ס מדויקים בגמ' סנהדרין דף קח. שם שהביאה אחרי המחלוקת משל לר' יוחנן ולריש לקיש וז"ל הגמרא: אמר חנינא משל דרבי יוחנן למה הדבר דומה לחבית של יין שהיתה מונחת במרתף של חומץ, במקומה ריחה נודף שלא במקומה אין ריחה נודף. א"ר אושעיא משל דריש לקיש למה הדבר דומה לצלוחית של פלייטון שהיתה מונחת במקום הטינופת במקומה ריחה נודף וכ"ש במקום הבוסם.